

Válečná hra

Major Jiří Brus

Válečná hra je jednou z osvědčených forem operační a taktické přípravy generálů a důstojníků. Její význam ne však všude správně docenujeme, i když má před některými jinými formami přípravy generálů a důstojníků řadu předností. Nízký počet válečných her svědčí o tom, že řada důstojníků přesně neví, co válečná hra je a jaké jsou její cíle.

Tato forma operační a taktické přípravy není příliš náročná, a to jak z hlediska přípravy materiálů pro cvičící, tak i vlastní roze hry situací, materiálního zabezpečení, počtů a organizační přípravy. Přitom válečná hra poskytuje velmi dobré podmínky k procvičení některých zásadních učebních úkolů, jako je rozhodnutí velitele v období plánování i v dynamice boje, pro řešení některých dílčích otázek metodiky práce ve štábu, součinnosti a informace, přípravu nutných propočtů a kalkulací jako podkladů pro rozhodnutí velitele apod.

Válečná hra však na druhé straně nemůže plně obsáhnout všechny učební úkoly, jako např. velitelsko-štabní cvičení v terénu s pojítky, nebo cvičení s vojsky. Válečná hra slouží především ke zdokonalení operačního myšlení, a to za podmínek, které zdaleka neodpovídají skutečným polním podmínkám práce štábu a nevyžadují od cvičících náročně řídit, kontrolovat a usměrňovat vojska.

Válečná hra pouze doplňuje ostatní opatření operační přípravy a z metodického hlediska měla by předcházet náročnější zaměstnání, jako jsou štabní a velitelsko-štabní cvičení v terénu, cvičení s vojsky apod. Nelze tedy válečnou hru přeceňovat, pokládat ji za hlavní opatření operační přípravy nebo vyvozovat z jejího průběhu nějaké dalekosáhlé závěry pro hodnocení stavu připravenosti velitelů a štábů.

Charakteristické rysy válečné hry

K snazšímu pochopení srovnáme válečnou hru s velitelsko-štabním cvičením.

Válečná hra rozebírá situace, které sice na sebe navazují, ale jsou voleny po kratších nebo delších operačních skocích. Cvičící řeší vždy jednotlivé, časově od sebe oddělené situace. Při velitelsko-štabních cvičeních se naopak situace plynule rozehrává, narůstá a operační skoky jsou řídkou výjimkou.

Velitelsko-štabní cvičení se konají v terénu s pojítky všeho druhu. Přitom se štáby podle rozehrávané situace přemísťují, velí, organizují kontrolu, vykonávají všechny práce spojené s maskováním, regulací, ochranou a budováním VS. Práci cvičících kontroluje a posuzuje rozhodčí služba.

Válečné hry se naopak konají většinou v místnostech, nebo v některých případech v objektech polního typu. Štáby se však v žádném případě nepřemísťují, ředitelství cvičení a účastníci válečné hry od jejího zahájení až do ukončení pracují na jednom místě. Přitom jsou vybaveni pouze minimálním počtem linkových pojítek. Ředitelství cvičení kromě otázek rozhodování, podkladů a metodiky jiné otázky nesleduje. Rozhodčí služba se na válečné hře neurčuje, ale tuto funkci plní ředitelství cvičení (hry).

Při velitelsko-štabním cvičení je učební cíl prověřit, zdokonalit, naučit apod.

Hlavní cíl válečné hry je především procvičit zařazené funkcionáře, popřípadě si prověřit některé dílčí, dosud neproověřené otázky.

Při velitelsko-štabním cvičení cvičí většinou stabilní štáby na plných počtech, nebo nepatrně zkrácené, protože prověřujeme a procvičujeme komplexní učební otázky.

Při válečné hře počty štábů radikálně zkracujeme a ponecháváme omezený počet příslušníků štábu („operační jádro“), především však hlavní funkcionáře. Kromě toho v akademích, ústavech a úřadech je možno vytvářet úplně nové štáby, které budou plnit funkci pouze po dobu válečné hry.

Vzhledem k omezenému počtu účastníků válečné hry se nezpracovává veškerá dokumentace, jako je tomu při velitelsko-štabním cvičení, ale vede se pouze nejnutnější počet dokumentů, především pracovních map. Řídící cvičení zpravidla upřesní, jaké dokumenty cvičící zpracuje. Budou to obvykle kromě rozhodnutí velitele a pracovních map náčelníků druhů vojsk a služeb některé důležité dokumenty, jako např. plán prvního hromadného úderu; plán výsadku; plán přechodu vodního toku — graficky; plán přesunu druhého sledu svazu přes široké pásmo radioaktivního zamoření s vysokou úrovní radiace, apod.

Je velmi nutné, aby osobně cvičili hlavní funkcionáři štábu. Je výhodné probírané situace přiblížit skutečnosti jak z hlediska státních hranic, tak i z hlediska možného směru činnosti, sestavy i složení svazů. Tím dosáhneme, aby se účastníci válečné hry hlouběji seznámili s terénem, nepřítelem a současně aby uměli správně posoudit možnosti vlastních vojsk. Přitom je třeba důkladně zvážit, co volit ze skutečnosti a jaké podklady připravit cvičně, aby byly dodrženy všechny zásady utajení.

Co do rozsahu mohou být válečné hry jak jednostranné, tak i dvoustranné, jedno- nebo víceetapové, velitelsko-štabní nebo štabní. Každá tato forma vyžaduje jiný způsob přípravy, jinou časovou kalkulaci i odlišné obsazení řídicích orgánů.

Příprava a řízení válečné hry

Základní dokumenty pro válečnou hru jsou zámysl, výchozí a další situace z dynamiky operace, námět a směrnice (nařízení) nadřízeného velitele, které se postupně vydávají cvičícím.

Hlavním kladem válečné hry je skutečnost, že můžeme procvičit značný počet situací, se kterými se setkáme ve skutečnosti jen v určitých, rozhodujících etapách operace a boje.

Zvolené situace jsou rozmanité a řeší zásadní etapy operací, jako střetné sražení, odražení silného protiúderu nepřítele, zasazení druhého sledu, likvidace následků hromadného jaderného napadení nepřítele, přechod přes velkou vodní překážku, překonání širokého pásma radioaktivního zamoření, zničení velkého uskupení nepřítele jadernými a chemickými zbraněmi, plánování dalšího úkolu svazu apod.

Operační skoky mezi jednotlivými situacemi volíme delší, aby cvičící nebyl příliš ovlivňován předešlým rozhodnutím a hodnocením situace. Přitom je účelné připravit si operačními skoky takové podmínky, aby bylo možno v případě, že se cvičící nesprávně rozhodne, vytvořit poučnou „mezisituaci“, nebo změnit původní další situaci, na které by řídicí hry cvičícího donutil pochopit nesprávnost svého rozhodnutí a přiměl ho napravit chybu.

Při jednostranné válečné hře je účelné situace připravit předem. Při dvoustranné válečné hře je metodicky správné připravit pouze výchozí situaci, další situace v dynamice operace připravovat až v průběhu válečné hry podle rozhodování zařazených velitelů. Takový způsob válečné hry dává předpoklad pro její poučné a zajímavé řízení a současně umožňuje řídícímu porovnávat připravenost zařazených velitelů a funkcionářů štábů.

Často stavíme příliš mnoho učebních otázek a tím docílujeme, že cvičící je jen povrchně propracovávají. Proto počet učebních otázek musíme velmi dobře zvážit. Současně dohlížíme, aby cvičící pracovali ve stanovených časových normách. Přitom bereme v úvahu i to, že cvičící jsou nuceni nejprve zvládnout rozehrávanou situaci, kterou by za normálních okolností znali, a pak teprve mohou přistoupit k vlastní přípravě rozhodnutí. Metodicky bude správnější, když vydáme cvičícím nejprve situaci, kterou důkladně prostudují, a pak, po určité době, jim řídící cvičení vydá směrnici (nařízení). Tento postup nám zároveň zaručuje, že cvičící nejprve důkladně zhodnotí situaci a pak se na základě směrnice rozhodnou. Tento způsob více odpovídá skutečnosti.

Uvádím schéma možného průběhu operační válečné hry :

Den	Hodina	Činnost ŘC	Úkol cvičících
25. 9.	20,00	rozhra situace vojsk k 10,00 26. 5.	prostudovat situaci a být připraven v 10,00 26. 5. přednést rozhodnutí
26. 9.	6,00	doručení operační směrnice frontu	na základě směrnice a situace vojsk frontu přednést v 10,00 26. 5. rozhodnutí
26. 9.	10,00 12,00	vyslechnout rozhodnutí	přednést rozhodnutí
26. 9.	14,00	rozhra situace vojsk k 11,00 27. 5.	prostudovat situaci a být připraven přednést po obdržení směrnice rozhodnutí
26. 9.	18,00	upřesnění situace – po jaderných úderech nepřítel	zhodnotit situaci po jaderných úderech nepřítel
27. 9.	7,00	doručení operační směrnice frontu	na základě situace vojsk a směrnice přijmout rozhodnutí
atd.			

Pro rozehru situace se vydává zpravidla oleát nebo mapa s příslušným textem. Rovněž je možné, abychom situaci rozehráli ústně nebo nadiktovali telefonem a cvičící si ji zakreslovali přímo do mapy.

Pro řídicího válečné hry se připravuje metodická rukověť a při dvoustranných válečných hrách mapa rozehry. Metodická rukověť má být velmi stručná a heslovitá.

Jak jsem uvedl, válečné hry mohou být jak jednostupňové, tak i vícešupňové. Vícestupňové hry jsou časově mnohem náročnější, zvláště chce-li řídicí válečné hry vyslechnout rozhodnutí velitelů všech cvičících stupňů. Zpravidla však ředitelský aparát zaměří pozornost pouze na nejvyšší stupeň velení a ostatní štáby budou kontrolovat a hodnotit přímo nadřízené cvičící štáby.

Ředitelství při dvoustranných válečných hrách rozpracovává další situace na základě rozhodování cvičících. Přitom někdy, vzhledem k rychlosti, můžeme připustit, aby ředitelství hry rozpracovalo pouze vševojskovou situaci včetně raketových vojsk a situace druhů vojsk ponechalo dopracovat příslušným cvičícím náčelníkům.

Válečné hry mohou samostatně uskutečnit i jednotlivé druhy vojsk a služeb. Ze zkušeností je možno říci, že tato forma přinesla mnoho nových myšlenek a napomohla zvyšovat operační úroveň štábů po stránce příslušné odbornosti.

Složení ředitelství válečné hry

Složení ředitelství při válečné hře závisí na tom, zda jde o válečnou hru jednostrannou s předem připravenými situacemi, nebo dvoustrannou, zda se zúčastní jeden nebo více stupňů velení apod.

Při jednostranné válečné hře budou v ŘC kromě řídicího hry 2—3 důstojníci operačního směru a od každého druhu vojska a služby po 1 důstojníku. Tito připraví zpravidla současně i rozbor.

Při dvoustranné válečné hře je třeba zvýšit počty operátorů o 2—3 důstojníky, rovněž bude účelné vytvořit samostatnou skupinu rozboru a mít prostředky pro rychlé rozmnožování situací.

Rozbor válečné hry klade důraz na důkladné rozebrání teoretických otázek a ukáže rovněž nejúčelnější řešení. U cvičících se hodnotí pouze zásadní otázky jejich práce, což vyplývá ze samotných cílů válečné hry, to je především procvičit zařazené funkcionáře.

Závěr

Správně připravené a dobře řízené válečné hry napomáhají aplikovat získané teoretické vědomosti, prohlubovat operační znalosti a získávat potřebné návyky pro náročnější práci v polních podmínkách. Bude proto správné, abychom válečné hry častěji zařazovali do velitelské přípravy ve štábech.